NABI SAMWIL

Noel Muscat ofm

Nabi Samwil (Nebi Samuil) hu post qaddis għal-Lhud, Insara u Musulmani, li jinsab fuq il-quċċata ta' għolja (890 metru), xi 5 kilometri lejn ix-xaqliba tat-Tramuntana ta' Ġerusalemm, fejn jinsab iċ-ċenotafju tifkira tal-Profeta Samwel. Din hi l-ogħla quċċata madwar Ġerusalemm, u l-Kruċjati kienu jsejħulha *Mons Gaudii*, il-muntanja tal-ferħ, għax minn fuqha kienu jilmħu għall-ewwel darba l-belt il-qaddisa ta' Ġerusalemm. Minn fuq din l-għolja tidher il-belt Palestinjana ta' Ramallah, u l-irħula viċini ta' Beit Iksa, al-Jib, Beit Hanina u Biddu.

Il-pożizzjoni strateġika ta' l-għolja, li kienet tiddomina t-toroq li minn Ġerusalemm kienu jinżlu lejn il-kosta tal-Mediterran, kif ukoll it-toroq li kienu jagħtu lejn is-Samarija, fuq ix-xaqliba tat-tramuntana, tagħmel minn Nabi Samwil sit arkeoloġiku ta' importanza kbira fl-istorja reliġjuża u politika tal-poplu Lhudi. Illum il-ġurnata għadha tidher il-moskea bil-minaret li jiddomina l-għolja, u li taħtha hu vvenerat il-qabar tal-Profeta Samwel.

Storja biblika ta' Nabi Samwil

It-tradizzjoni tassoċja Nabi Samwil mal-belt biblika ta' Rama, il-post li fih ġie midfun il-profeta Samwel. "U Samwel miet, u l-Israelin inġabru kollha u bkewh u difnuh f'daru, f'Rama" (1Sam 25,1). "Samwel kien miet, u kien bkieh Israel kollu, u difnuh fil-belt tiegħu ta' Rama" (1Sam 28,3). L-isem Rama, jew Ramathaim-Sophim, jirreferi għar-raħal Għarbi ta' Er-Ram, bejn Ġerusalemm u Ramallah, ħdejn l-ajruport

ta' Atarot fuq it-tramuntana ta' Gabaath-Saul (Tel el Ful). Il-kittieba tal-qedem mhux l-ewwel darba li ħalltu dawn il-postijiet. Ewsebju ta' Ċesarija u San Ġilormu fir-4 seklu jitkellmu minn Maspha (Misfa), filwaqt li d-djaknu Teodosju, fis-seklu 6 jitellem minn Rama. Jidher li kien hemm taħwida bejn Misfa ta' Efrajm (Rama) u Misfa ta' Benjamin (Mħ 20,1-3), li tikkorrispondi għall-għolja ta' Tel el-Nasbeh, xi 13-il kilometru lejn it-tramuntana ta' Ġerusalemm, illum fit-territorju ta' Ramallah. Imma studji moderni jidentifikaw Nabi Samwil pjuttost mas-sit bibliku ta' Misfa (Mizpa), li kien ċentru importanti ta' kult fuq din l-għolja li kienet tappartjeni lit-tribù ta' Benjamin (Ġoż 18,26). Bil-Lhudi l-isem Misfa jindika post għoli ta' osservazzjoni, u fil-Bibbja jissemmew diversi postijiet b'dan l-isem.

"L-Israelin kienu ħalfu f'Misfa u qalu: 'Ħadd minna ma jagħti 'l bintu lil xi ħadd minn Benjamin b'martu'. Imbagħad il-poplu mar f'Betel, u baqgħu hemm sa filgħaxija jibku quddiem Alla, għollew leħinhom u bkew biki kbir, u qalu: 'Għaliex, Mulej, Alla ta' Israel, ġara dan f'Israel, li naqset illum tribù f'Israel?' L-għada l-poplu bakkar, u bnew hemm altar, u offrew sagrifiċċji tal-ħruq u sagrifiċċji tas-sliem. U wlied Israel qalu: 'Hemm xi ħadd mit-tribujiet kollha ta' Israel li ma telax għal-laqgħa quddiem il-Mulej?' Għaliex kienu ħalfu bil-kbir għal min ma jitlax quddiem il-Mulej f'Misfa, u qalu: 'Nagħtuh il-mewt'. Ulied Israel għelew għal ħuhom Benjamin u qalu: 'Illum inqata' tribù minn Israel. X'se nagħmlu lil dawk li baqgħu minnhom biex ikollhom in-nisa? Aħna ħlifna bil-Mulej li ma nagħtuhomx mill-bniet tagħna b'nisa tagħhom'. U ssuktaw jgħidu: 'Min mit-tribujiet ta' Israel ma telax quddiem il-Mulej f'Misfa?'" (Mħ 21,1-8).

Fi żmien il-Profeta Ġeremija, Gedalija, bin Aħikam, li l-Babiloniżi kienu ħatruh gvernatur ta' Ġerusalemm wara li kaxkru l-popolazzjoni fl-eżilju fis-sena 587 q.K., kien jgħix f'Misfa u hemm ġie maqtul. "U ġara li, fis-seba' xahar, ġie Ismagħel bin Netanija, bin Elisama, minn nisel is-slaten u l-kbarat tas-sultan, u għaxra min-nies miegħu, għand Gedalija bin Aħikam, f'Misfa, u lkoll flimkien kielu l-ħobż f'Misfa. U Ismagħel bin Netanija ma' l-għaxra min-nies li kellu miegħu qamu għal Gedalija bin Aħikam, bin Safan, li s-sultan ta' Babilonja kien qiegħed gvernatur fuq il-pajjiż, darbuh bix-xabla, u qatluh" (Ġer 41,1-2).

Wara r-ritorn mill-eżilju, li seħħ qrib is-sena 520 q.K. wara l-editt ta' Ċiru fis-sena 538 q.K., in-nies ta' Misfa ħadu sehem fit-tiswijiet tal-ħitan ta' Ġerusalemm u fil-bini tat-Tieni Tempju, qrib is-sena 445 q.K. "Lil hinn minnhom għamlu tiswijiet Melatija l-Gibgħoni u Ġadon il-Meronoti, u nies minn Gibgħon u Misfa, li kienu jaqgħu taħt l-awtorità tal-Gvernatur ta' l-inħawi n-naħa l-oħra ta' l-Ewfrat" (Neħ 3,7).

"Għeser bin Ġożwè, kap ta' Misfa, sewwa biċċa oħra, minn biswit l-Għolja ta' l-Armerija fir-rokna" (Neħ 3,19).

L-importanza ta' dan is-sit ta' Misfa, jew l-għolja ta' Nabi Samwil, bħala post ta' kult tal-Lhud matul il-perjodu Ellenistiku jidher evidenti mill-fatt rakkontat fl-1 Ktieb tal-Makkabin 3,46, u datat għas-sena 165 q.K.: "U huma nġabru u marru f'Misfa biswit Ġerusalemm, għax Misfa fl-imgħoddi kienet post ta' talb għal Israel". Il-fatt li Misfa kienet qrib ta' Ġerusalemm u l-fatt li fl-iskavi arkeoloġiċi nstabu fdalijiet mill-perjodu li jmur mill-Ewwel Tempju sa żmien l-Asmonej, wassal biex l-arkeoloġi qablu li jidentifikaw l-għolja ta' Nabi Samwil mas-sit bibliku ta' Misfa.

Teżisti wkoll it-teżi li Nabi Samwil hu l-post bibliku ta' Gibgħon jew Gabaon (1Slat 3,4) fejn Salamun mar iqim lil Alla u talbu jagħtih id-don ta' l-għerf. "U mar is-sultan f'Gibgħon joffri s-sagrifiċċji hemm, għax fost is-santwarji dak kien l-aqwa wieħed".

L-iskavi arkeoloġiċi u l-istorja ta' Nabi Samwil

Saru skavi arkeoloġiċi intensivi fuq Nabi Samwil mill-1992 sa l-1999. Fuq ix-xaqliba tax-xlokk tas-sit, instabu fdalijiet antiki ta' l-ewwel insedjament, li b'mod mirakoluż ma kinux ġew meqruda meta l-Kruċjati kienu bnew din iż-żona minħabba motivi reliġjużi (il-qima lejn il-Profeta Samwel) u minħabba l-pożizzjoni strateġika tagħha. L-iskavi ħarġu wkoll għad-

Nabi Samwil fl-1914

dawl il-fortizza Kruċjata u l-fortifikazzjonijiet tagħha, kif ukoll bini ieħor barra mill-ħitan tal-fortizza.

L-ewwel insedjament uman fuq Nabi Samwil imur lura għal tmiem il-perjodu ta' l-Ewwel Tempju (8-7 seklu q.K.) u baqa' jeżisti matul il-perjodu Persjan (6-4 seklu q.K.). Id-diversi fdalijiet ta' fuħħar li nstabu ġie li kellhom fuqhom l-iskrizzjoni ta' l-ittri 'yhd' li tindika l-isem tal-provinċja tal-Lhudija taħt il-ħakma Persjana. Dan ir-raħal kien agrikolu, u f'din iż-żona kien jikber il-qamħ, iż-żebbuġ, it-tin, l-għeneb. In-nixxiegħa fuq ix-xaqliba tat-tramuntana ta' l-għolja kienet toffri l-ilma meħtieġ fir-raħal.

Fil-perjodu Ellenistiku (2-1 seklu q.K.) inbena raħal kbir bi skop ta' difiża tat-triq li kienet twassal lejn Ġerusalemm min-naħa tat-tramuntana. L-iskavi kixfu bosta fdalijiet ta' djar mibnijin fuq l-għolja. Xi wħud mill-ħitan, li baqgħu preservati sa 4.5 metri għoli, jindikaw li kienu djar b'żewġ sulari. Instabu ġwiebi maqtugħin fil-blat, li kienu jiggarantixxu l-ilma lir-residenti tar-raħal.

San Ġlormu, li għex fl-Art Imqaddsa fis-snin 384-420, jixhed li l-Profeta Samwel kien midfun fl-Art Imqaddsa, imma li l-għadam tiegħu mbagħad ittieħed fil-belt ta' Kalċedonja fl-Asja Minuri. Kien proprju fil-perjodu Biżantin (sekli 4-7 w.K.) li fuq Nabi Samwil inbena monasteru ad unur tal-Profeta Samwel, li sar post ta' pellegrinaġġ u ta' waqfa għall-

Dehra ġenerali ta' Nabi Samwil

pellegrini Kristjani li kienu jitilgħu lejn Ġerusalemm minn dawn l-inħawi. Il-monasteru ġie restawrat u mkabbar fi żmien l-Imperatur Ġustinjanu, lejn nofs is-seklu 6 w.K., u baqa' jeżisti wkoll fl-ewwel perjodu tal-ħakma Għarbija ta' l-Art Imqaddsa (7 seklu). Imma meta waslu l-Kruċjati fl-Art Imqaddsa, fis-sena 1099, sabu li l-monasteru kien kważi meqrud għal kollox. Mill-monasteru Biżantin fadal biss biċċa mill-paviment tal-mużajċi u post għall-għasir ta' l-għeneb. Imma fiż-żona nstabet kwantità ta' muniti ta' l-epoka Biżantina, li tixhed li dan il-post kien okkupat fis-sekli li fihom il-Palestina kienet kollha kemm hi Kristjana.

Jidher ukoll, mir-riżultati ta' l-iskavi arkeoloġiċi, li din il-għolja kienet ċentru ta' produzzjoni ta' oġġetti tal-fuħħar fi żmien il-ħakma Għarbija, bejn l-era Biżantina u dik Kruċjata. Instabu diversi fran tal-fuħħar, bis-soqfa forma ta' koppla, kif ukoll diversi ġarar li fihom iskrizzjonijiet bl-Għarbi, bħalma huma "Barkiet lil Yusuf", "Barkiet lil Suleiman", kif ukoll instabu diversi bl-isem "Dejr Samwil", jiġifieri l-monasteru ta' Samwel.

Meta l-armati Kruċjati qorbu lejn Ġerusalemm, fis-7 ta' Lulju 1099, huma waqfu fuq l-għolja ta' Nabi Samwil, u minn hemm fuq, wara vjaġġ epiku ta' tliet snin, huma lemħu għall-ewwel darba l-Belt il-Qaddisa ta' Ġerusalemm. Għaldaqstant sejħu din l-għolja bl-isem Latin ta' "Mons Gaudii", il-muntanja tal-ferħ. Hemm fuq huma bnew fortizza biex jiddefendu t-triq li mit-tramuntana twassal Ġerusalemm. L-iskop tal-fortizza kien ukoll dak li l-pellegrini jkunu jistgħu jsibu kenn fl-aħħar waqfa fi triqithom biex mill-kosta tal-Palestina jitilgħu lejn Ġerusalemm. Il-Kruċjati bnew fil-fortizza knisja fl-1157 fuq il-qabar tradizzjonali tal-Profeta Samwel.

Il-fortizza Kruċjata kienet rettangolari (100 metru b'67 metru) u kienet imdawra bil-ħitan u kellha l-knisja fiċ-ċentru tagħha. Il-ġebel li bih inbniet il-fortizza qatgħuh mill-istess għolja, billi qatgħu l-blat forma ta' rdum biex miegħu qabbdu s-swar tal-fortizza. Fuq ix-xaqliba tan-nofsinhar u tal-punent il-Kruċjati bnew terrazzin kbir biex fuqu jkunu jistgħu jgħollu l-bażi tal-fortizza. Il-ħitan kienu 2 metri ħoxnin u l-fortizza kienet imħarsa minn torri għoli fuq ix-xaqliba tal-lbiċ, u minn torri iżgħar fuq ix-xaqliba tal-majjistral. Kellha wkoll torri fuq ix-xaqliba tan-nofsinhar.

Il-ħajt tal-punent tal-fortizza kellu żewġ bibien, li minnhom wieħed kien jgħaddi biex jidħol fil-fortizza. Dawn il-bibien kienu jdaħħluk direttament fi pjazza li fiha kien hemm mibnija l-knisja. Wieħed mill-bibien kien idaħħal fil-fortizza permezz ta' pont, mibni fuq arkati. Fuq in-naħa tal-lbiċ tal-fortizza kien hemm żewġt iswali taħt l-art, li kellhom saqaf bil-volta. Dawn kienu jserrħu fuqhom il-pjazza u kienu jintużaw bħala mħażen.

Mill-knisja sabiħa Kruċjata li kienet tokkupa ċ-ċentru tal-fortizza baqa' biss xi ftit elementi arkitettoniċi, fosthom xi kaptelli u kolonni tar-rħam, li nstabu fl-iskavi. Kienu l-Kanoniċi Regolari Premonstratensi li, bl-għajnuna tar-Re Latin ta' Ġerusalemm Baldovino II bnew knisja kbira u abbazija fuq Nabi Samwil, fis-snin 1131-1151 u semmewha "San Samuel de Montealegre". Illum il-ġurnata mill-knisja Kruċjata fadal biss transett wieħed li hu okkupat mill-moskea. Taħt il-moskea jinsab il-qabar tradizzjonali tal-Profeta Samwel, immarkat minn ċenotafju, li wieħed kien jinżel għalih b'taraġ mill-knisja.

Il-fortizza kellha żona miftuħa li kienet tintuża mill-armata Kruċajta, u minn gruppi ta' pellegrini. Kellha wkoll stalel għaż-żwiemel. Il-fortizza nqerdet fl-1187 mill-Musulmani, taħt it-tmexxija ta' Salah ed-Din, meta dan kien qiegħed iħejji biex jieħu f'idejh il-belt ta' Ġerusalemm mill-Kruċjati, wara t-telfa umiljanti li kienu sofrew f'Qarne Ħattin fil-Galilija, fl-4 ta' Lulju ta' dik is-sena. Il-Musulmani aktar tard qerdu għal kollox il-fortizza, biex hekk ma terġax tintrebaħ mill-Kruċjati.

Fis-sekli ta' wara, Nabi Samwil, bħala l-post tradizzjonali tal-qabar tal-Profeta Samwel, sar ċentru ta' pellegrinaġġ għal-Lhud, imma fl-1730 inbniet moskea fuq din il-għolja, li għadha tidher sallum u li l-minaret tagħha jidher ċar minn ħafna kilometri bogħod madwar Ġerusalemm. Il-moskea, kif għidna, tokkupa ċ-ċentru tal-binja li kienet il-knisja Kruċjata. Fl-1917 il-moskea sofriet ħsarat kbar waqt battalja bejn il-qawwiet militari Britanniċi u Torok fuq din il-għolja. Wara l-Ewwel Gwerra Dinjija l-moskea ġiet restawrata kif għadha tidher sallum.

Il-figura tal-Profeta Samwel fl-Iskrittura

Il-Profeta Samwel jissemma fl-Ewwel Ktieb ta' Samwel bħala l-aħħar wieħed fost l-Imħallfin u dak li Alla jaħtru bħala profeta biex jidlek slaten l-ewwel lil Sawl u mbagħad lil David. Il-perjodu storiku hu dak li jifred l-era ta' l-imħallfin minn dik tas-slaten (1050-1010 q.K.). Ir-rakkont tat-twelid u t-tfulija ta' Samwel jinsab fl-1Sam 1-2. Elkana, li kellu bħala t-tieni martu lil Anna, tela' fis-santwarju ta' l-arka tal-patt f'Silo, fejn kien hemm il-qassis Eli. Anna kienet sterili u quddiem Alla tibda titlob b'ħafna lfiq u dmugħ biex Alla jagħtiha tifel, u twiegħed li toffrih b'servizz lil Alla għal ħajtu kollha. Alla jisma' t-talba ta' Anna li jkollha tifel u ssemmih Samwel "għaliex – kif qalet hi – tlabtu lill-Mulej" (1Sam 1,20).

Il-kapitlu 3 jirrakkonta l-ġrajja tal-vokazzjoni ta' Samwel. "Samwel kiber, u l-Mulej kien miegħu, u ma ħalla ebda kelma milli qal tmur fix-xejn. U Israel kollu, minn Dan sa Birsaba, għaraf li Samwel kien tassew profeta tal-Mulej, u l-Mulej baqa' jidher f'Silo, għax hemm kien għarraf lilu nnifsu lil Samwel,

f'Silo, permezz tal-kelma tal-Mulej" (1Sam 3,19-21).

Fil-kapitlu 7 jiġi rrakkontat il-fatt ta' Samwel li jsir imħallef tal-poplu u li jiġma' lill-poplu appuntu f'Misfa, jiġifieri fuq l-għolja ta' Nabi Samwil, li baqgħet marbuta ma' ismu: "Kien għadda ħafna żmien – għoxrin sena – mindu l-arka kienet waqfet f'Kirjat-Ġegħarim, u d-dar kollha ta' Israel bkew u daru lejn il-Mulej. U Samwel kellem lid-dar kollha ta' Israel: 'Jekk intom terġgħu lura b'qalbkom kollha għand il-Mulej, neħħu minn nofskom 'll-allat barranin u lil Għastarot, orbtu qalbkom mal-Mulej, u aqdu lilu biss, biex hu jeħliskom minn id il-Filistin'. U wlied Israel warrbu minn nofshom 'll-allat Bagħlim u Għastarot, u bdew jaqdu lill-Mulej waħdu. Samwel qalilhom: 'Ħa jinġabar Israel kollu f'Misfa, biex nitlob lill-Mulej għalikom'. U huma ltaqgħu f'Misfa, mlew l-ilma u sawwbuh quddiem il-Mulej; u dak in-nhar samu u qalu: 'Dnibna quddiem il-Mulej'. U f'Misfa Samwel sar imħallef fuq Israel [...] U Samwel kien imħallef ta' Israel il-jiem kollha ta' ħajtu; u minn sena għal sena kien imur u jdur Betel, Gilgal u Misfa u jagħmel il-ħaqq 'il Israel f'dawn l-inħawi kollha. Imbagħad kien jerġa' lura f'Rama, fejn kellu daru, u hemm kien jagħmel ħaqq 'il Israel u hemm ukoll bena altar lill-Mulej" (1Sam 7,2-6; 15-17).

Il-Profeta Samwel jidher mela bħala mexxej reliġjuż u anke politiku, li jiġma' 'l Israel biex jagħmel gwerra lill-Filistin, li kienu jitilgħu għalih fuq

Il-Moskea ta' Nabi Samwil

l-għoljiet mill-pjanura tal-kosta. Jerġa' jidher fl-istorja tal-bidu tal-monarkija, meta l-poplu ta' Israel jiġi għand Samwel f'Rama u jitolbuh li jaħtar sultan fuqhom. "Ix-xjuħ kollha ta' Israel inġemgħu u marru għand Samwel f'Rama, u qalulu: 'Ara, int xjeħt, u wliedek ma qabdux triqtek. Issa għamlilna sultan biex imexxina bħall-ġnus l-oħra'. Dan li qalu: 'Agħtina sultan biex imexxina', ma għoġobx 'il Samwel, u mar jitlob quddiem il-Mulej. Il-Mulej wieġeb 'il Samwel: 'Isma' minn leħen il-poplu f'kull ma jgħidulek. Għax mhux lilek warrbu, iżda lili warrbu, biex ma nsaltanx fuqhom. Kull ma għamlu lili minn meta tellajthom mill-Eġittu sallum – telquni biex qabdu allat oħra – issa qegħdin jagħmluh lilek. Issa isma' minn kliemhom. Biss għidilhom u wrihom sewwa d-dritt tas-sultan li jsaltan fuqhom'" (1Sam 8,4-9).

Samwel kien kuntrarju li l-poplu jaħtar sultan, meta hu kien teokrazija, u kellu 'l Alla biss bħala l-veru kap tiegħu. Imma wara li jurihom kif is-sultan kellu jaħkem fuqhom u baqgħu jwebbsu rashom, fl-aħħar aċċetta. L-istorja ta' l-għażla ta' Sawl, l-ewwel sultan ta' Israel, tinsab fil-kapitlu 9. Storja interessanti li turi kif Kis, missier Sawl, mit-tribù ta' Benjamin, jibgħat 'l ibnu biex ifittex il-ħmir li kienu ntiflu. Sawl u l-qaddej kellu miegħu waslu fid-dar ta' Samwel u marru jitolbuh jgħinhom. Il-qaddej jgħid 'il Sawl: "Ara, f'din il-belt hawn raġel, bniedem ta' Alla, raġel stmat; kull ma jgħid, iseħħ. Issa mmorru hemm; għandu mnejn jgħidilna xi ħaġa fuq l-iskop li għalih qbadna t-triq" (1Sam 9,8). F'din is-silta jingħad li Samwel kien "ro'eh", jiġifieri veġġent (raġel tad-dehriet), kelma li turi l-ewwel elementi primittivi tal-profetiżmu f'Israel: "Dari

f'Israel hekk kien jgħid xi ħadd meta kien imur jistaqsi 'l Alla: 'Ejja mmorru għand il-veġġent, dak li jara', għax dak li llum isejħulu profeta, dari kienu jsejħulu veġġent" (1Sam 9,9). L-istorja tissokkta billi turi kif Samwel ikkonsagra 'l Sawl biż-żejt u għamlu prinċep fuq Israel (1Sam 9,26 – 10,27).

Fil-kapitlu 12 ta' l-1 Ktieb ta' Samwel insibu t-testment tal-Profeta Samwel, li jirtira minn imħallef tal-poplu biex hekk jirrenja Sawl. Imma s-sultan Sawl ma kienx jogħġob 'l Alla fl-għażliet li għamel, u għaldaqstant mill-ġdid Alla jinqeda b'Samwel biex din id-darba jaħtar sultan ġdid flok Sawl, jiġifieri 'l David. Fil-kapitlu 15 Samwel iċanfar lil Sawl talli ma kienx qered għal kollox lil Għamalek skont il-kmand tal-Mulej. "U Sawl qal lil Samwel: 'Dnibt għax ksirt il-kelma tal-Mulej u kelmtek, għax bżajt mill-poplu u smajt minn kliemhom. Issa aħfirli ħtijieti, u erġa' ejja miegħi biex nagħti qima lill-Mulej'. U Samwel qal lil Sawl: 'Ma nerġax niġi miegħek għax int warrabt il-kelma tal-Mulej, u l-Mulej warrab lilek, u int ma tibqax iżjed sultan fuq Israel'" (1Sam 15,24-26). "Imbagħad Samwel mar Rama, u Sawl reġa' tala' d-dar tiegħu f'Gibgħa ta' Sawl. Qatt iżjed, sa ma miet, ma ra Samwel lil Sawl. Samwel beka lil Sawl; imma Alla nidem li kien għamel lil Sawl sultan ta' Israel" (1Sam 15,34-35).

Hawnhekk tiġi x-xena ta' Samwel li Alla jibagħtu fid-dar ta' Ġesse f'Betleħem, biex minn fost uliedu jaħtar sultan. L-istorja tiġi rrakkuntata f'1Sam 16,1-13, u timmarka l-bidu tal-fedeltà ta' Alla lejn il-wegħdiet messjaniċi tiegħu bl-għażla tad-dinastija Davidika. "Il-Mulej qal lil Samwel: 'Qum u idilku, għax dan hu'. U Samwel ħa f'idejh il-qarn

Rovini tal-Kastell ta' Nabi Samwil

biż-żejt, u dilku quddiem ħutu. Minn dak in-nhar 'il quddiem niżel fuq David u ħakmu l-ispirtu tal-Mulej" (1Sam 16,12-13).

Samwel issa jisparixxi min-narrazzjoni, u nafu biss li miet f'Rama, fejn difnuh skont 1Sam 25,1 u 28,3. Imma l-mewt ta' Samwel ma timmarkax it-tmiem tad-dehra tiegħu fir-rakkont, għax il-Profeta Samwel jidher ukoll wara mewtu. F'1Sam 28,3-25 insibu r-rakkont ta' Sawl li, lejlet il-battalja fuq l-għoljiet ta' Gilbogħa, fil-Galilija, jmur jikkonsulta lil Samwel mejjet għand is-saħħara ta' Għajn-dor. Rakkont interessanti u uniku fil-Bibbja, li juri azzjoni ta' negromanzija li kienet ipprojbita mil-Levitiku 19,31: "La tmurx għand is-saħħara li jsejħu l-erwieħ u la tfittxux lil min jeħber". Minkejja dan Sawl, fid-disperazzjoni tiegħu u quddiem il-biża' tal-mewt imur ifittex lil Samwel, li kien l-uniku mexxej fid-deċiżjonijiet tiegħu, għalkemm kien infired minnu, kif rajna, minħabba d-diżobbidjenza ta' Sawl. Is-saħħara ta' Għajn-dor staqsiet lil Sawl lil min ried li hi tqajjimlu mill-mewt, u hu talabha lil Samwel. Imbagħad staqsiha: "X'sura għandu?" Hi wieġbet: "Raġel xiħ tiela', mkebbeb f'mantar". Dak il-ħin Sawl intebaħ li quddiemu kien hemm Samwel u niżel fl-art jagħtih qima (cfr. 1Sam 28,13-14). Imma Samwel din id-darba wkoll, li hi l-aħħar darba li niltaqgħu miegħu, jagħti tweġiba terribbli lil Sawl: "Samwel qal lil Sawl: 'Għalfejn qgħadt taqlagħni

u tellajtni hawn?' U Sawl wieġeb: 'Għandi dwejjaq kbar; il-Filistin għamluli gwerra, u Alla tbiegħed minni, u ma jweġibnix, la bil-profeti u lanqas bil-ħolm. Għalhekk jien sejjaħtlek biex tgħarrafni x'għandi nagħmel'. U Samwel wieġeb: 'Għalfejn tistaqsini, la darba l-Mulej tbiegħed minnek, u sar l-għadu tiegħek? Il-Mulej għamel miegħek kif kien tkellem permezz tiegħi, u ħataflek minn idek is-saltna, u taha lil David sieħbek. Għaliex int ma smajtx mill-kelma tal-Mulej, u ma għamiltx lil Għamalek skont ma ried hu fil-qilla tiegħu. Għalhekk għamillek dan il-Mulej illum. U l-Mulej jerħi wkoll lil Israel miegħek f'idejn il-Filistin, u għada int u wliedek tkunu miegħi; u l-kamp ukoll ta' Israel jerħih il-Mulej f'idejn il-Filistin" (1Sam 28,15-19). Din il-profezija terribbli seħħet l-għada, meta Sawl u ibnu Ġonatan, flimkien ma' l-armata kollha, sfaw immassakrati mill-Filistin fuq l-għoljiet ta' Gilbogħa.

Il-figura tal-Profeta Samwel tiġi mfaħħra fil-Ktieb ta' Bin Sirak 46:13-20. "Samwel kien maħbub mill-Mulej tiegħu; bħala l-profeta tal-Mulej waqqaf is-saltna, u bid-dilka ħatar mexxejja fuq il-poplu tiegħu. Għamel ħaqq mill-ġemgħa bil-Liġi tal-Mulej, u l-Mulej ħa ħsieb Ġakobb. Bil-fedeltà tiegħu deher li kien tabilħaqq profeta, u minn kliemu kont tara li kien ta' min joqgħod fuqu. Sejjaħ lill-Mulej, il-Qawwi, meta l-għedewwa tiegħu kienu qed irossu fuqu minn kull naħa, bl-offerta ta' ħaruf tal-ħalib. U l-Mulej riegħed mis-smewwiet, u samma' leħnu f'ħoss kbir; u ġieb fix-xejn il-mexxejja ta' Tir u l-kapijiet tal-Filistin. U qabel ma wasallu ż-żmien tal-mistrieħ ta' dejjem, xehed quddiem il-Mulej u l-midluk tiegħu: 'Ebda ġid, lanqas biss qorq, qatt ma ħadt lil ħadd'. U l-ebda bniedem ma qam jixlih. Saħansitra wara li miet ħabbar, u wera lis-sultan it-tmiem tiegħu, u mill-art għolla leħnu bil-profezija biex iħassar ħażen il-poplu".

Il-Profeta Samwel, għaldaqstant hu meqjum b'għożża kbira mil-Lhud, kif ukoll mill-Musulmani. Il-moskea ta' Nabi Samwil illum il-ġurnata hi ffrekwentata l-aktar mil-Lhud, li fil-post taċ-ċenotafju, fil-kripta tal-knisja Kruċjata, issa għandhom sinagoga. Minkejja li, kif rajna, l-post tad-dfin tal-profeta mhuwiex mija fil-mija ċert, imma l-għolja ta' Nabi Samwil tibqa' għat-tliet reliġjonijiet ewlenin ta' l-Art Imqaddsa ċentru ta' kult marbut ma' l-istorja reliġjuża tagħhom f'diversi perjodi, hekk li Nabi Samwil hu tassew post li għadu jiġbed venerazzjoni mil-Lhud, Insara u Musulmani, għax ifakkarna fi bniedem li mill-għolijiet għerja tal-Lhudija kien il-pijunier tal-profetiżmu fil-formazzjoni tal-bidu tal-poplu ta' Israel bħala werriet tal-wegħdiet messjaniċi magħmula lil David u lil nislu.

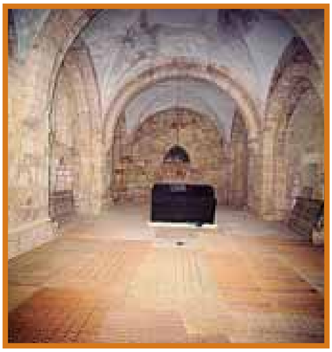

Ċenotafju tal-Profeta Samwel

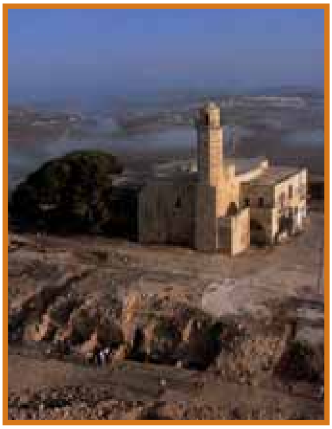

Nabi Samwil quddiem Ġerusalemm